

4. TITO'S

1. WIE ZIJN ZE?

Tito's zitten in een grote veranderingsperiode. Naast de lichamelijke veranderingen, die hun geest belasten, wordt ook hun hele veilige wereldje door elkaar geschud. Lichamelijk worden ze volwassen, maar door de maatschappij worden ze niet als volwassenen aanvaard. Ze zijn geen kind meer, maar toch nog jong en maatschappelijk onvolwassen.

Vaak moeten tito's als volwassenen reageren op bepaalde situaties, en anderzijds worden ze nog behandeld als een kind.

Dat alles merk je in hun onrustige gedragingen. Tito's zijn onzeker en vertonen experimenteel gedrag (bv. roken, vrijen). Vaak worden ze wispelturig: enorme gielchelbuien wisselen af met plotse huilbuien.

Meisjes zijn sneller moe bij actieve spelen, vooral tijdens de periode van de eerste maandstonden. Jongens verschillen sterk in grootte en gewicht en zijn vaak onhandig.

Het denken van tito's evolueert van concreet naar abstract. Dat wil zeggen dat tito's in staat zijn om los van concrete voorbeelden te denken en te spelen.

2. LEEFWERELD

2.1. Gezin

De thuisbasis is voor een tito vaak een heikel punt. Enerzijds gaan tito's meer en meer hun omgeving verkennen: vrienden worden belangrijker, het groepsleven komt op de voorgrond. Sociaal-emotioneel hangen tito's ook sterk aan hun leeftijdsgenoten. Anderzijds blijft het gezin

belangrijk. Een tito heeft nood aan ouders die luisteren naar vragen en die troosten bij verdriet. Niet elke tito kan op die veilige thuisbasis terugvallen. Soms hebben ze ook een eigen kamer nodig om zich even te kunnen terugtrekken. Ze willen eens op zichzelf zijn.

2.2. School

De overstap naar de 'grote school' is een 'grote stap'. Nieuwe leerkrachten, nieuwe vrienden, nieuwe leerstof, nieuwe regeltjes, enz. Sommige tito's zijn snel mee en bij andere duurt het wat langer.

De oude vertrouwde schoolomgeving is verdwenen. Niet gemakkelijk, dus.

Tito's stellen zich vragen: waar moet ik voor kiezen, welke richting wil ik later uit, wat denken mijn klasgenoten over mij? Tito's beseffen dat ze niet langer de grootsten en oudsten zijn. Ze beginnen weer van voren af aan. Ze passen hun gedrag aan.

De 'grote school' is ook een uitdaging. Tito's zijn vaak leergierig en willen veel kunnen. Nieuwe vrienden en nieuwe interesses maken het beeld van de wereld groter. Ze gaan vaak mee in allerlei rages en nieuwe ideeën of zetten zich er net heel sterk tegen af.

2.3. Vrije tijd

De keuzevrijheid voor een tito om de vrije tijd in te delen is erg groot. Vaak hangt de nieuwe keuze dan ook af van wat vrienden doen. Door meer schoolwerk komt er minder vrije tijd en moeten er dikwijls keuzes gemaakt worden. Sommige tito's hebben vaak al een overvolle agenda. Ze hosen van de ene balletles naar de andere muziekles. Waar sommige rakwi's nog muziekschool, een sportclub en Chiro combi-neerden, wordt dat voor de tito's soms te veel. Daarom is het erg belangrijk dat de

tito's binnen de Chiro geprikkeld worden om te blijven komen.

Sms'jes sturen, chatten via internet, computerspelletjes spelen, surfen – het neemt veel van hun tijd in beslag.

Tito's hebben veel genoeg aan hun kamer, hun eigen plekje: even stilvallen en nadenken over zichzelf en hun doen en laten.

Het beeld van tito's die fanatiek zoveel mogelijk soaps volgen, klopt deels. Soms begint dat wel maar om mee te kunnen praten met leeftijdsgenoten, net als bij heel wat commerciële vrijetijdsactiviteiten, maar in veel gevallen wordt het een echte interesse. Soaps tonen bovendien heel wat situaties waarin waarden en normen een belangrijke rol spelen. Discussies over wat er gebeurd is en waarom personages op een bepaalde manier gereageerd hebben, of over hoe zij zelf zouden reageren, stimuleren bovendien hun morele ontwikkeling.

2.4. Vrienden & relaties

Vrienden zijn erg belangrijk in het leven van tito's. Ze spreken af om samen naar school of naar de Chiro te gaan. Vriendschap heeft in vele gevallen echter nog geen uitgesproken betekenis.

De meeste 'vrienden' zijn zij die het stoerst, het 'coolst', of het meest in het verlengde van de ideale tito liggen. De 'echte vrienden' zijn nog zeldzaam, maar de band groeit en wordt sterker en sterker. In de Chiro krijgt iedereen als individu een duidelijke positie binnen de groep. Er kan ook echt een groep gevormd worden. Waar rakwi's nog allemaal individuen zijn binnen een groep, kunnen tito's zichzelf echt als groep beginnen beschouwen.

Tito's zoeken idolen, aan wie ze zich kunnen spiegelen. Dat uit zich dikwijls in kleding of muziekstijl. Toch is het dikwijls

meer iets om zich achter te verschuilen – "Je kunt op mij geen commentaar geven want 'die' doen dat ook zo!" – dan een toonbeeld van eigenheid.

Tito's beginnen te experimenteren met relaties. Waar bij rakwi's liefde enkel een formaliteit was, betekent het voor tito's meer. Ze kunnen écht verliefd zijn, en willen dat anderen dat ook ernstig nemen.

De relatie met ouders en broers of zussen wordt minder geacht. Ze komen op de tweede plaats. Tito's zijn echter zeer blij om 'thuis' te kunnen komen.

2.5. Kijk op de wereld

Tito's beginnen zich vragen te stellen over wat er rond hen gebeurt en wat er in de maatschappij allemaal gaande is. Een 13-jarige neemt voor zichzelf enkele waarden en normen aan. Tito's nemen niet meer zomaar alles aan. Schokkende beelden kunnen een tito erg verdrietig maken. Tito's ontwikkelen een eigen mening. Hierdoor denken ze vaak dat ze al een volwassen beeld hebben van de wereld en stuiten dan op tegenstrijdigheden. 'Waarom horen ze mijn stem niet? Ik heb toch ook een mening?'

3. CENTRALE OPROEP: JEZELF ONTDEKKEN

3.1. Wat betekent het wel?

- Zich goed kunnen en mogen uitleven: actieve (sport)spelen, deugddoend bij elkaar zijn, losse babbels.
- Zichzelf verkennen: veel binnen thema's werken die betrekking hebben op zichzelf. Zoeken naar eigen grenzen.
- Weerbaarder worden: durven zelf beslissen of je ja of nee zegt, bijvoorbeeld tegen sigaretten, vrijen en hoe ver je daarmee gaat, enz.

3.2. Wat betekent het niet?

- Alleen maar bezig zijn over jezelf.
- Oeverloze gesprekken.
- Te vergaande aanrakingen in de ploeg (bv. langdurige massages waarbij niet alle tito's zich goed voelen).

4. BEGELEIDINGSHOUWING

- Heb een hart voor tito's! Het is zeer belangrijk je leden graag te zien!
- Denk eraan dat je vertrekt vanuit wat de tito's bezighoudt. Zet je eigen bezigheden even aan de kant. Neem hun bezigheden ook ernstig. Ze hebben er meer aan dat je meediscussieert over morele dilemma's die in soaps aan bod kwamen dan dat je neerkijkt op soaps omdat ze jou niet aanspreken.
- Zorg ervoor dat je tito's op verhaal kunnen komen, dat ze even kwijt kunnen wat ze al heel de week willen vertellen.
- Geef hen de kans om zichzelf te zijn, om hen te laten vertellen wat ze weten en wat ze voelen.
- Het is belangrijk dat je kunt zien, luisteren en aanvoelen wat er bij je tito's omgaat. Om ook de thuissituatie van je tito's te kennen, is een huisbezoek noodzakelijk.
- Voor een tito is een leider of leidster meer dan iemand naar wie ze moeten luisteren. Maak daarom ook deel uit van je afdeling.
- Een afwisselend en boeiend programma houdt de tito's bezig. Ook maatschappelijke dingen kunnen aan bod komen.
- Geef hen zeker inspraak. Ze hebben een mening en willen die graag met je delen. Zorg voor een gestructureerde achtergrond. Je kunt tito's zeker betrekken bij het programma. Verzamel hun ideeën, laat hen zelf afspraken

maken, geef hen verantwoordelijkheid over deeltaken en evalueer je werking samen met hen. Geef hen verantwoordelijkheid maar begeleid hen daarin.

- Vrij spel bij tito's dekt een enorme lading. Sommige tito's doen niets liever dan gezellig babbelen als er tijd vrijkomt. Andere zijn nog echte speelvogels, die het liefst van al buiten een voetbalmatch spelen. Als leiding moet je iedereen de vrijheid geven en ervoor zorgen dat ze kunnen doen wat ze graag doen.
- Tito's zijn meer en meer op zoek naar een eigen plekje: hen de ruimte en de tijd geven om regelmatig de inrichting van het lokaal te veranderen is een goed idee.
- Voor tito's is het dansen op een slappe koord: ze schipperen voortdurend tussen hun leiding volgen en opgenomen worden in de groep. Het beste zou zijn om de regels uit de tito's zelf te laten komen.
- Je moet je tito's ook je vertrouwen schenken, want anders voelen ze zich niet au sérieux genomen. Onthoud hierbij dat tito's graag aangesproken worden op hun verantwoordelijkheid, maar dat je hen dan ook effectief vertrouwen moet geven.
- Tito's kunnen heel goed zeggen waar het op staat bij een evaluatie. Dat geldt niet alleen voor een activiteit, maar ook voor het gedrag van een of andere tito. Je tito's nemen alles ook snel persoonlijk op. Probeer verschillende methodiekjes te bedenken om het leerrijk maar ook prettig te houden.
- In het begin van het jaar ligt de klemtoon voornamelijk op de activiteiten evalueren, in de loop van het jaar leg je meer de nadruk op de evaluatie van ieders plaats binnen de titoploeg.

5. ACTIVITEITEN

- De typische regelspelen kunnen uitgebreid worden. Bij tito's kun je al eens gemakkelijker een strategisch spel spelen. Spelregels mogen ingewikkelder zijn: samen bouwen aan een groot spel om iets te bereiken of een mysterie op te lossen.
- Bouw je jaar zo op dat je tito's op het einde van het jaar degelijk kunnen samenwerken.
- Praatspelen trekken tito's meer en meer aan. Bijeenzitten om een interessant onderwerp aan te halen, gedachten uit te wisselen (via een bordspel, kaartjes, enz.) vinden ze ook boeiender.
- Inkleding is geen grote noodzaak meer, maar kan voor een groot deel van de spelen toch een leuke sfeer scheppen!

Meer weten?
Het Titoboek,
te vinden in De Banier
chiro.be/titoboek